

(A. von Kremer نوشته Kulturgeschichte des Orientes unter den Chalifen)

جنگهای رده که به صورت جنگهایی مذهبی شروع شده بود، تبدیل به جنگهای جهانگشایانه شد که این بار میدان عملشان ماورای مرزهای عربستان بود. لازم به تذکر است که تصرف کامل عربستان و تصرف سرزمینهای پرونمرزی به موازات یکدیگر صورت گرفت و نه به دنبال یکدیگر. شاید اگر جنگهای شمال شبه جزیره راه حل های مورد پسندی برای حل مسائل اقتصادی درونی آن عرضه نداشته بود قبایل یاغی عرب هیچوقت سر تسلیم در برابر حکومت مرکزی مدینه فرود نمیآوردند.

نخستین سفرهای جنگی صرفاً بصورت شبیخون های سنتی اعراب و با هدف غارت و غنیمت و نه جهانگشایی مذهبی یا غیر مذهبی انجام گرفت، و این جهانگشایی فقط هنگامی بدنبال شبیخون های غنیمت گیری مطرح شد که حریفان ضعف کامل خود را بدانان نشان دادند. در مراحل اولیه، کنترل خلافت مدینه بر این عملیات بسیار کم و محدود با ادراه سیاست کلی آنها بود، و با توجه به دشواریهایی که در آنزمان در امر ارتباطات وجود داشت تصمیم گیری درباره همه جزئیات و حتی بخش مهمی از ابتکارات اساسی و در حد اعلاهی اهمیت به فرماندهان نظامی یا والیان و حکام حکومت در محل محول میشد. داستانهایی که از نحوه تحصیل این پیروزیها در کتابهای تاریخ وقایع نگاران مسلمان آورده شده اند غالباً متناقض با یکدیگرند، و با این وجود این داستانهایی چنان مکرر در مکرر منبعی برای قوانین فقهی و ضوابط حقوقی دورانها بعدی قرار گرفته اند که میتوان فکر کرد که اصولاً بهمین منظور ساخته و پرداخته شده بوده اند.

بن مایه : پس از هزار و چهارصد سال - دکتر شجاعالدین شفا

گردآورنده:
شاهین کاویانی

<http://derafsh-kaviyani.com/books>